

.....
Key words: Pavlo Galagan College, science, Academy of Sciences of the USSR, educational institution, graduates.

УДК 347.471.6:316.663

З.І.Зайцева

**АКАДЕМІЗАЦІЯ VERSUS ПОЛІТИЗАЦІЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. ШЕВЧЕНКА: ВИБІР М. ГРУШЕВСЬКОГО**

У статті розглядається діяльність М.Грушевського у Науковому товаристві імені Шевченка у Львові. Особлива увага приділена проблемі нейтралізації спроб переорієнтувати товариство на позанаукові сфери діяльності.

Ключові слова: наука, наукове товариство, видавнича діяльність.

Перші кроки по перетворенню Товариства ім. Шевченка з літературного на наукове з елементами академізму пов'язані зі зміною назви товариства та його статуту, що припадають на початок 1890-х рр. Однак тодішня соціокультурна ситуація у Галичині проблематизувала ймовірність академічного вектору розвитку інституції. Для його забезпечення українство мало обмаль наукових сил. Зі 137 членів НТШ 33 були викладачами гімназій, 11 – літераторами, 10 – лікарями, 30 – працівниками юридично-урядничої сфери, 23 – священиками і лише 9 – професорами і доцентами університетів [1, с. 189]. Майбутнє НТШ залежало від його керівництва і подальшої перебудови з огляду на намічену перспективу.

В історичній літературі склалася думка, що НТШ втрималося як наукова установа завдяки тривалому головуванню в ньому М.С.Грушевського. Вона є цілком коректною як з огляду на конкретно-історичний перебіг подій, так й у контексті організаційно-інституційних процесів взагалі, жоден з яких не обходяться без персональної компоненти.

Тема «М.Грушевський і НТШ» розробляється давно. Сьогодні вона є складовою частиною грушевськознавства – наукової галузі міждисциплінарного характеру, започаткованої працями Л.Винара у середині 1960-х рр. [2]. Новий період наукового грушевськознавства пов'язаний з початком відродження української національної історіографії в Україні та відновленням діяльності НТШ у Львові. Однак в Україні дослідники більшу увагу приділяють історіографічній спадщині великого ученого, тим часом як його науково-організаційна праця львівського періоду залишається на другому плані.

Метою даного дослідження є з'ясування, як і якою ціною вдалося М.Грушевському, період головування якого у НТШ тривав від лютого 1897 до середини 1913 р., закласти у товаристві противаги зовнішнім чинникам, які гальмували науково-видавничу діяльність, нейтралізувати спроби різних політичних об'єднань національної інтелігенції впливати на хід справ у НТШ. Без дослідження змісту сутнісно-вмотивованих акцій М.Грушевського по елімінації функцій, невластивих науковим асоціаціям, процес академізації товариства залишається не з'ясованим. Крім того, увага до даної сторони його діяльності допомагає зрозуміти спонтанну низку конфліктів у товаристві, причиною яких були далеко не міжособистісні стосунки, на яких найчастіше наголошує сучасна історіографія, а, передусім, різне трактування завдань НТШ.

Упродовж 17 років М.Грушевський переобирався головою НТШ. Деякі його особисті риси, фантастична працездатність, свідомий вибір сфери науки як життєвого покликання й навіть багаж російської бюрократичної культури, яким йому не раз відкрито докоряв М.Павлик, та «велетенський і радше нетиповий для розмірних українців науково-організаційний талант» [3, с. 8] – усе це вдало поєднувалося в особі М.Грушевського, що не в останню чергу стало запорукою успіхів керованого ним товариства.

О.Барвінський, якого М.Грушевський змінив на посаді голови на початку 1897 р., проблеми реформи товариства розумів, за висловом О.Романіва, «на інтуїтивному рівні» [4, с. 100]. Однак, інтуїтивності у справі організаційного зміцнення НТШ було замало. Безумовним позитивом О.Барвінського були його міцні зв'язки у вищих політичних сферах, які він використовував на користь НТШ. Проте йому бракувало потужної уваги до внутрішніх щоденних справ товариства, а згодом заважали сумніви щодо успіху його академізації, які наростали з кінцем політики «нової ери» та збайдужінням уряду Австро-Угорщини до українського питання. Не останню роль у зміні голови відіграло й те, що О.Барвінський не був

професором університету, його більше приваблювала політична кар'єра і він успішно просувався до її вершин в Австро-Угорщині – став радником імператорського двору, отримав титул рицаря. Грушевський же, маючи в університеті посаду професора, статус якої у науці завжди передбачав генерацію концептуальних й організаційно-наукових ідей, безумовно, мав переваги не лише перед старшим і досвідченим Барвінським. На той час його кандидатура практично не мала реальних альтернатив у НТШ.

Кредо своєї діяльності у НТШ М.Грушевський оприлюднив на загальних зборах у лютому 1897 р. У промові, виголошеній після обрання його вперше головою товариства, він зазначив, що воно існує тільки для науки і не може бути ареною політики, закликав кожного члена, який виступає від імені НТШ, усунути всяку політичну і громадську тенденційність, коли йдеться про діяльність наукової асоціації. Цю тезу підхопила галицька та буковинська преса, деякі польські часописи. На перших порах, як не дивно, Грушевському довелося підважувати громадську думку про те, що НТШ, оскільки воно постало у результаті польсько-української угоди, є начебто сервілістичним (угодовським) щодо польського політикуму у Галичині. «Я зіпсував собі багато крові, борючись з упередженням проти Товариства Шевченка – ніби новоєрівського», – пояснював він у грудні 1896 р. І.Франку [5, с. 80]. НТШ постало як продукт політичних зусиль народовців, однак народовська течія, як відомо, на той час вже зазнавала організаційно-політичної диференціації.

Партійна належність членів НТШ не фіксувалася у товаристві. Після прийняття до НТШ радикалів І.Франка й М.Павлика воно втратило «монопартійний» характер. Він ускладнився з оформленням у Галичині Української націонал-демократичної (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП) та Католицького русько-народного союзу, який з 1911 р. прибрав назву «Християнська суспільна партія». Східноукраїнські члени НТШ також належали до різних партій, серед них були навіть члени російської кадетської партії. Ідейно-політичні розбіжності, помножені на міжперсональні тертя, стали джерелом глибоких організаційних криз у товаристві впродовж 1896–1913 рр.

Відмежування товариства від українських політичних партій Галичини набрало реальних обертів з червня 1896 р. Тоді Виділ (президія) вирішив відмовити з наступного року редакціям політичних часописів Діло і Батьківщина використовувати друкарню НТШ. Як виробничо-видавнича установа вона була зареєстрована у торговельній палаті, і товариство сплачувало податки відповідно до обсягу друкованої продукції. Партійна преса була збитковою і ставала фінансовим тягарем, який ускладнював розгортання широко задуманих науково-видавничих проєктів. Крім того, друкуючи пресу, товариство ризикувало втратити дотації від міністерства освіти Австро-Угорщини та місцевого сейму, яким закон забороняв фінансувати політичні партії. Віце-президент Шкільної ради Галичини М.Бобжинський, дізнавшись з преси, що товариство продовжує надавати допомогу політичним часописам, мав намір ініціювати відповідні фінансові санкції проти нього. Здавалося б, що реакція всього товариства мала бути однозначною й невідкладною, оскільки йшлося про загрозу функціонування його як наукового закладу через імовірну втрату державного фінансування видавничої діяльності. Проте керівництво НТШ зіткнулося, як показали загальні збори 8 грудня 1896 р., з нерозумінням проблеми більшістю членів. Поставлена на голосування пропозиція К.Левицького, який наполягав, щоб усе залишилося без змін, отримала більшість. Популістськими аргументами на зразок того, що НТШ не повинно дозволити втручатися у свої внутрішні справи стороннім, що воно «з самого початку створювалося для допомоги українській видавничій справі», йому вдалося привернути на свій бік більшість голосів [6, с. 3]. За кілька тижнів преса зазначала, що опозиція насправді не набрала більшості – кілька членів, які голосували за пропозицію К.Левицького, не мали повноважень через несплату внесків, інші порушили волю організацій, які вони представляли на зборах. Так, Ю.Бачинський, маючи повноваження від віденської Січі, яка у суперечці взяла бік Виділу, самовільно голосував за пропозицію К.Левицького. Голова Січі М.Кордуба через кілька тижнів після зборів підтвердив позицію студентського товариства. Ведучи з професором інтенсивне листування, він повідомляв його, що Січ насправді ухвалила голосувати «на добро товариству», тобто за позбавлення його від зобов'язань друкувати партійну пресу [7, арк. 25].

Через принципи розходження у поглядах на подальшу видавничу діяльність голова НТШ О.Барвінський та керівники секцій, зокрема М.Грушевський, склали на зборах свої повноваження. На тлі кризи влади з'явилася навіть ідея розподілу майна та фондів НТШ і утворення нового товариства, щоб позбавитися від вантажу старих відносин і непорозуміння на

.....
грунті різних підходів до його завдань. Фактично це був конфлікт між тими, хто сприймав і розумів нові статутні завдання товариства, й тими, хто ними не переймався і віддавав перевагу громадсько-політичним функціям інституції. О.Барвінському кризу не вдалося залагодити. За кілька тижнів, 2 лютого 1897 р., були скликані нові загальні збори, на яких головою НТШ обрали М.Грушевського. Це мало вирішальне значення для академічного спрямування розвитку товариства.

Новообраному голові у подальшому ще не раз довелося долати аналогічну проблему, в основі якої була боротьба за використання видавничої бази товариства та перерозподіл преференцій уряду на кириличний друк. У 1906 р. УНДП запропонувала НТШ узяти на себе право власності на її періодичний орган Діло та інших політичних видань, однак воно категорично відмовилося [8, с. 2]. Атака УНДП на товариство не припинялася й далі. У 1908 р. редакція Діла разом із львівської Просвітою почали оспорювати право НТШ на друк підручників для української школи. Передбачалося, що збитковість газети буде покрито прибутком від друку українських підручників та інших замовлень урядово-адміністративних структур Австро-Угорщини на кириличні видання, які перейдуть до нової друкарні, створеної Просвітою і УНДП. Це загострило стосунки між НТШ і Просвітою й спричинило новий цикл напруження у самому товаристві, особливо між М.Грушевським і К.Левицьким. Конфлікт тягнувся упродовж усього періоду головування Грушевського у НТШ.

Загалом утримати НТШ поза політикою було нелегко. Громадські організації у Галичині традиційно перебували під впливом тієї чи іншої партії, та й сам Грушевський не міг не мати політичних уподобань. За усієї їх мінливості та оцінка, що була дана віденськими властями поглядам молодого київського претендента на посаду професора університетської кафедри («він не належить ні до панславистів, ні крайніх націоналістів» [9, 79]) залишалася, на нашу думку, адекватною впродовж усього галицького періоду його діяльності. Від умовного «новоєрівця-барвінчука» перших двох років свого перебування у Галичині М.Грушевський еволюціонував до симпатика правого крила галицьких радикалів (РУРП) і сприяв об'єднанню їх з народовцями в одну партію. 26 грудня 1899 р. була утворена Українсько-руська народно-демократична партія (УНДП) на чолі з Ю.Романчуком та К.Левицьким, до керівництва якої увійшов М.Грушевський. Проте вже в березні 1900 р. він повідомив членів президії про свій вихід з керівних органів УНДП. Цей крок зумовлювався не конфліктністю характеру вченого чи політичними розбіжностями, як це інколи трактується, а спробами Ю.Романчука та К.Левицького, які обіймали найвищі пости у Просвіті, шляхом її реформування домогтися контролю над НТШ. Одночасно з партії вийшов також І.Франко. Він та М.Грушевський намагалися покласти край затяжному конфлікту, змістом якого були не антипатії особистого характеру, а боротьба науково-професійного ядра НТШ за його академічність.

Інституційній демаркації науки від різних сфер громадського життя відповідало позиціонування НТШ у галицькому середовищі як суто позапартійної структури академічного характеру. Грушевський у виступах на зборах товариства й у публіцистиці не раз наголошував, що очевидні наукові успіхи товариства не належать до каталогу здобутків будь-якої партії. Відмежовування НТШ від політичних акцій різних партій та організацій не означало, що воно було цілком байдужим до питань політики. Наука, її інституції та досягнення трактувалися як складова широкої національної політики. М.Грушевський, мотивуючи свою працю ентузіазм авторського ядра численних наукових збірників товариства, писав Ф.Вовку у Париж, що наукова діяльність НТШ лише у початковій стадії. «Сили поки що у науці невеликі, але ведуть її завзято і з гарячим почуттям національним, хочаби якусь наукову фірму для нашої ідеї виробити, і ся робота тоді набере повної...важності, як про неї, розуміється, – з критичного справедливого (боку) буде пригадуватися неустанно світові західньому, і через Європу, і обгородженим китайським муром вищим сферам російським і польським, і всяким іншим» [10, с. 412]. Аналогічні висловлювання належать І.Франкові. «З усього того, що тепер робиться у Галичині, – підсумовував він події 1897 р., – найважливіші, по-моєму, є початки систематичної праці наукової... Через наукові здобутки ми можемо вийти з епохи дилетантства і безплідного політиканства, ввійти в епоху дозрілості і практичної політики» – вважав один з найпоплідніших сподвижників організаційної праці голови НТШ [11, с. 5].

З переходом на суто академічні орієнтири товариство у видавничому секторі своєї діяльності змушене було відмовлятися від друку навіть Літературно-наукового вісника. Щоб відмежувати від НТШ полеміку навколо публікацій журналу навесні 1905 р. товариство

.....
вирішило передати його друк Видавничій спілці і натомість збільшити обсяг свого титульного наукового збірника – Наукових Записок.

Оскільки видавнича діяльність та її продукція охоплювала найширшу аудиторію, вона виявилася найбільш привабливою для «антисцієнтичної» опозиції в НТШ. Боротьба за громадсько-партійні преференції у цій сфері підважувала позиції наукового сектору. Однак, створивши видавничу базу з великою оперативністю друку, голова НТШ використовував її найперше в інтересах науки.

М.Грушевський доклав чималих зусиль для того, щоб НТШ не трактувалося громадськістю як регіональна галицька установа. Інструктуючи К.Студинського перед поїздкою до Полтави у 1903 р. з нагоди відкриття пам'ятника І.Котляревському, він остерігав від злиття ентешівської делегації (до неї крім К.Студинського входили також В.Стефаник і В.Сімович) з іншими представниками галицьких інституцій, аргументуючи свою настанову тим, що «наше товариство має не льокальний характер, як там ті, а всеукраїнський, як одинока українська культурно-наукова інституція» [12, с. 4]. Голова товариства багато робив для його поповнення відомими вченими зі Східної України. Він особисто запропонував Д.Багалію вступити до НТШ і з цією метою написати кілька розвідок українською мовою для його видань. Членами НТШ стали інші професори вищих навчальних закладів, які діяли у Східній Україні, зокрема М.Петров, М.Сумцов, О.Маркевич, В.Перетц. НТШ реально ставало загальноукраїнською науковою установою. Упродовж усього часу свого головування в НТШ М.Грушевський послідовно обстоював право передачі голосів східноукраїнськими членами НТШ, які не могли брати участі у зборах товариства, галицьким членам. Відсутні згідно зі статутом НТШ у письмовій формі зазделегідь передавали власні голоси комусь із галичан (т.зв. відпоручникам), як правило, тим, з якими підтримувалося особисте листування, або їх об'єднували взаємні творчі чи організаційно-наукові інтереси.

Безумовно, що до Першої світової війни ідея і практика української солідарності замикалися на постаті Грушевського. Він завжди відчував відповідальність за «всеукраїнський мандат», що йому надали київські громадівці, відправляючи його у підавстрійську Галичину. Коли у 1913 р. постало питання про обмеження повноважень голови НТШ, група діячів з Наддніпрянської України застерігала галичан, що у такому разі воно з усеукраїнської установи академічного типу перетвориться на провінційне товариство місцевого значення. Зрештою, за оцінкою О.Пріцака, воно таким і стало у міжвоєнний період, хоча, оцінюючи його тодішню діяльність не завадить брати до уваги зміну політичних координат українського руху у Східній Галичині [13, с. 147].

Створюючи підстави для перетворення НТШ на Академію наук, його керівництво поступово усувало зі своєї діяльності педагогічно-прикладні аспекти, ставило за мету розвивати українську науку «без прямого дидактичного призначення». Такий підхід, однак, не означав, що М.Грушевський спрямовував НТШ на дорогу нехтування питаннями української школи. Навпаки, він мав досить радикальні погляди на шляхи зміцнення українського шкільництва. Не вдаючись у деталі, зауважимо, що вчений розглядав проблему національної школи у соціальному аспекті: пропонував відкрити на громадські кошти бурсу для учнів з незабезпечених сімей. Багато неприємностей він нажив, обстоюючи ідею створення приватних гімназій у Галичині і на Буковині. Справа обернулася таким чином, що українська громадськість була поставлена перед вибором: спрямувати кошти на гімназії чи на будівництво приміщення театру, як за це ратували лідери УНДП, а у самому НТШ найбільш настійливо – І.Труш. Відносини між ним і Грушевським на ґрунті цієї суперечки остаточно погіршилися.

Публікації Діла та видань радикального спрямування (Свобода, Гайдамаки, Дзвін) час від часу звинувачували НТШ у тому, що воно плекає «науку для науки», тобто займається справою, котра в умовах Галичини граничить з недопустимою розкішшю. «Щодо наукової роботи і наукових видань, – писав член Української соціал-демократичної партії (УСДП) В.Будзиновський, – то русини, а передовсім НТШ повинні залишити марнування сил, часу і грошей на фабрикування праць і друкування книжок, котрих жоден русин не читає та й не буде читати і котрі в практичному життю, т.е. в уряді (урядуванні – 3.3.) і в школі не будуть уживані. Руська література наукова повинна доповнити наш засіб шкільних і урядових слів». Знецінюючи власне наукову роботу, публіцист обмежував завдання НТШ розробкою термінології та підготовкою підручників. «Усяка інша робота наукова є нині національним гріхом», – підсумовував він свої думки щодо сфери діяльності товариства [14, паг. 2, с. 72]. Такі ж думки і настрої пропагував М.Павлик, а І.Пулюй – висловлював листовно іншим членам

НТШ у т.ч. М.Грушевському. Утилітарно-народницький підхід до науки та її інституцій як елемент світогляду був властивий і радикалістському крилу інтелігенції, формував опозиційну громадську думку щодо науково-видавничого руху Невдовзі ця позиція призвела до критичних реплік на адресу наукових праць М.Грушевського, сумнівів щодо доцільності археографічно-видавничої практики НТШ. Хоча критика була непрофесійною, вона усе ж була неприємною для вченого, тим більше, що йшла з українського табору. У світлі сказаного не випадковим виглядає вихід у 1913 р. наповненої інсинуаціями проти Грушевського анонімної брошури Перед Загальними зборами. Проти вченого було застосовано найважчу на той час лексичну артилерію: «народ», «громада», яким Грушевський ніби зашкодив. Звинувачення виявилися безпідставними.

Діяльність М.Грушевського в НТШ виходила далеко за межі «держання титулу» голови установи. Він вникав у щоденні рутинні, у тому числі господарські справи. Окрім повноважень голови товариства його влада базувалася на авторитеті талановитого організатора науки та надзвичайно плідного вченого саме в галузі національної історії. Феномен Грушевського не пояснюється лише самими його вольовими рисами та обсягом наукового доробку. Головне полягало у тому, що він був істориком нації, а більш важливого дискурсу для формування національної самосвідомості на той час не було.

Коло осіб навколо нього, яких еднав достатній ступінь згоди щодо завдань НТШ, було мінливим упродовж досліджуваного періоду. Спочатку І.Франко, В.Гнатюк, Ф.Вовк. Згодом додаються представники молодшої генерації – М.Кордуба, М.Залізник, В.Дорошенко, І.Джиджора, В.Липинський, на певний час С.Томашівський. Усім їм було притаманне сповідування ієрархії цінностей науки у різних її іпостасях – творчій, організаційній, видавничій – концентрування себе у науковій сфері діяльності.

Безперечно, влада Грушевського у товаристві сформувалася та сприймалася як привабливий, самоцінний і надто дефіцитний соціальний ресурс, як об'єкт прагнень інших членів товариства, зокрема, в різний час – С.Дністрянського, О.Колесси, І.Горбачевського, С.Томашівського. У цьому сенсі вона стала джерелом конкуренції та численних конфліктів. За всього інтересу до політичних аспектів українського руху М.Грушевський не інкорпорувався у практику галицької крайової політики, що, можливо, було основною причиною його негараздів, а зосередився на науково-дослідній та видавничій діяльності. Аналогічну позицію зайняли також І.Франко і В.Гнатюк, хоча кожен з них, без сумніву, мав власні мотиви такого вибору.

Шляхом низки реформ статуту товариства вдалося подолати його первісну вузькість і специфічність, сформулювати нові цілі, цінності і норми як установи академічного формату. З усіх голів товариства саме М.Грушевський проводив послідовну наукову політику. Він рафінував – наскільки це можливо для наукової установи громадського характеру – внутрішні, академічні за змістом, параметри товариства, його здатність блокувати збурення політичного характеру, протистояти їм і діяти всупереч пресингу позанаукових чинників. Завдяки М.Грушевському НТШ виявило волю та здатність до внутрішньої самозміни, зробило вибір майбутнього не на користь просвітницької організації з широкою мережею філій у провінції, як це пропонували деякі члени, а на користь академічної установи з відповідною організаційною структурою.

Складна мережа міжособистісних відносин у товаристві, відображала, на нашу думку, фактичний баланс НТШ із зовнішнім середовищем, іншими, відмінними від науки, сферами політичного й культуротворчого життя. Безумовно, він складався б гармонійніше, якби наука мала розлогу й неперервну традицію на українському національному ґрунті. Проте на зламі ХІХ – ХХ ст. йшлося не про виразно помітну частку наукової інтелігенції, а про невелике коло осіб на двох українських теренах, які мали змогу завдяки НТШ професіоналізуватися в науці не втрачаючи власної національної ідентичності. Заслуга М.Грушевського у тому, що він послідовно переформатовував товариство у наукову інституцію, яка здійснила вагомий внесок в українську науку і культуру.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Sprawozdanie pro діяльність і розвиток Наукового товариства імени Шевченка // Записки НТШ. – 1893. – Т. 2. – С. 173–189.
2. Винар Л. Грушевський як голова Наукового товариства ім. Шевченка // Український історик. – 1969. – Ч. 1–3.; Його ж. М.Грушевський і Наукове Товариство ім. Шевченка. – Мюнхен. – 1970. – 111 с.

- .....
3. Дашкевич Я. Михайло Грушевський як особа і особистість // Грушевський Михайло. Листи до Кирила Студинського (1894–1932). – Л. – 1998. – С. 3–10 (рим.паг.)
  4. Романів О. Олександр Барвінський і Наукове товариство ім. Шевченка // Мат. конф., присвяч. 150 річниці від дня народження Олександра Барвінського. Львів. 14 травня 1997. – Л., 2001. – 91–100.
  5. Листування Михайла Грушевського. – К.,Л. – 1997. – Т. 1. – 398 с.
  6. Надзвичайні загальні збори 8 грудня 1896 р. // Записки НТШ. – Львів. –1896. – Т. 14. – С. 2–4.
  7. ЦДІА України у Києві. – Ф. 1235. – Оп. 1.– Спр. 551.
  8. Хроніка НТШ. –1906. – Ч. 28.
  9. Винар Л. Австрійські урядові документи про призначення Михайла Грушевського професором Львівського університету //Український історик.–1986.– № 3-4.– С. 76–89.
  10. Листування Михайла Грушевського /Упор.: р.Майборода, В.Наулко, Г.Бурлака, І.Гирич; ред. Л.Винар. – К.– 2001. – Т. 2.– 412 с.
  11. Франко І. З новим роком // Житє і слово. –Львів.–1896. – Вип. VI.– Вип. VI. – Кн.1. – С. 1–12.
  12. Листи Михайла Грушевського до Кирила Студинського (1894–1932). – Л.– 1998. – 268 с.
  13. Пріцак О. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові поміж двома війнами // Український історик.– 1981.–Ч.1-4 (69-72).–С.147–152.
  14. Зубрицький М. Становище руської журналістики супротив наукової роботи в Науковому товаристві ім. Шевченка // Літературно-науковий вісник. – Львів. – 1905. – Т. 31.– С.71–75.

Зайцева З. АКАДЕМИЗАЦИЯ VERSUS ПОЛИТИЗАЦИЯ НАУЧНОГО ОБЩЕСТВА ИМ.ШЕВЧЕНКО: ВЫБОР М. ГРУШЕВСКОГО

В статье рассматривается деятельность М.Грушевского в Научном обществе им. Шевченко во Львове. Особое внимание уделено проблеме нейтрализации попыток переориентировать общество на другие сферы деятельности.

Ключевые слова: наука, научное общество, издательская деятельность.

Zaitseva Z. ACADEMIZATION VERSUS POLITICIZATION: THE OPTION OF MIKHAIL GRUSHEVSKIY

The activity of Mikhail Grushevskiy in the T.Shevchenko's Scientific society has been investigated in this article. Special attention has been given to the problem of neutralization of the attempts to reorient the Scientific society towards another spheres of activity.

Key words: science, scientific society, publishing activity.